

Poština plačana v gotovini.

Cena 2-50 Din.

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1934/35

BUNBURY

Premijera 3. aprila 1935

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK : CIRIL DEBEVEC

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 3. aprila 1935

Ost.: Oscar Wilde: „Bunbury“

Ta Wilde, pregnanec iz svoje ožje domovine Angleške, je povsem svojstven lik v literaturi, v drami pa stoji, bi dejal, osamljen in le od daleč mu je podoben Shaw in pa še Wedekind... Viden reprezentant tedanje angleške družbe, nadarjen in duhovit, razvajen in poln malenkostnih ambicij piše... A zakaj. Vsa njegova dela so zasluga njegovih prijateljev, ki so ga med dinéji pri sektu pridobivali za pero. André Gideu pravi nekoč: »Moji komadi niso dobri, a to mi nič mar, kajti zabavni so in zabavajo!... Vsi so rezultat stave. Tudi Dorian Grey. Napisal sem ga tekom par dni, ker je neki prijatelj trdil, da nisem sposoben napisati romana.« V teh besedah je zapopadeno bistvo Wildeja, njegova moč in nemoč...

*

Kakò bi dejal, da ne naredim slabše reklame, da ne bo zamere v tem hudičevu občutljivem času... Dramatik Wilde prav za prav res ni, a spreten je peklensček, duhovit, in v njegovih komedijah so ipigrami, aforizmi, prebliski, misli, ono, kar nadomešča formo in dovtip. On žonglira z besedami in vrednotami tako originalno, duhovito, da mora biti za slehernega jasnega in fletnega človeka zabaven... Samo potuhnjeni in brezkrvni esteti ostanejo pri njem mračni... Njegove igre so res igre v pravem pomenu besede: žoganje, tenis, rakete duhovitosti, ki prasketajo poslušalcu na uho.

Težišče položi Wilde v svojih igrah vselej na epigramsko vsebino dialoga. To ga zapelje pogosto, da pozabi na dejanje. Mojestrovina pa je vselej njegov dialog. Saj ga smatrajo za enega največjih pripovedovalcev, družabnikov, kozérjev, kar jih je kedaj živelo... In to ga dela vrednega, to je vrlina... tudi danes še, danes še prav posebno.

*

S svojimi, radi stave napisanimi komedijami, je imel Wilde v Londonu nečuvvene uspehe. Razvajen in rzsipen kot je bil, je ob času teh gledaliških uspehov živel naravnost razkošno zapravlljivo... iziskano fino... od obleke do stanovanja, celo pisalna miza, kjer je opravljal svojo korespondenco, je morala biti prav tista, na kateri je pisal Victor Hugo svoje romane.

Balsac!

*

»Bunbury« je četrta njegova komedija, ki jo je napisal, igrana radi svoje enostavnosti in maloštevilnih vlog, zelo pogosto. Ako uporabljamo besedo »enostavnost«, nikakor ni s tem še rečeno, da je komad za igralca in režijo enostavna. Nasprotno! Wilde ni Ibsen, ni Sardou, Dumas ni, Schiller, ne Shakespeare — z eno besedo način igrati Wildeja ni realističen, ni patetičen — on zahteva svoj slog, tak poskočen, igriv, malo zares, malo za šalo, malo satire, malo groteske — vse skupaj pa oblečeno v manire, bonmote, rahle predrznosti in nepričakovane capriole...

*

Kaj je Bunbury? Kdo je Bunbury? On je glavna, naslovna vloga, junak — ki v resnici sploh ne eksistira, temveč je samo lik fantazije. In sicer močno koristen lik... Invalid je, podvržen večnim boleznim, zdaj ima pljučnico, ali če hočemo biti sodobni, hrupo ima tekem zime parkrat, v bolnišnicah, leži in v sanatorijih... Zakaj? Zato, da se njegov očka in mamica — oboje je zapopadeno v eni osebi, lahko nekaznovano, po mili volji kreta po tem svetu. Bunbury je izgovor, ščit, skok iz zadrege... Bil je mladost, je avantura, lahkomišelnost...

*

Če je torej Bunbury tak skrit, izmišljen ptiček, se imenuje njegov konsum, uporaba — bunnuryranje... In za to gre v tej komediji... Osebe, ki jih ni, nastavljajo pasti in zanjke... oni, ki so Bunburyja vstvarili, ga presledujejo, ko postane nepotreben in ga končno pusté umreti... Pa te smrti nihče ne občuti s solzami v očeh — če je pa dobro zaigrano, morda od smeha...

*

Majhno dejanje, fino ogrodje iz plemenitega materiala — drevesce z lučkami, katere prižiga Wilde, raketice neopasno prasketajo neprestano in veseloigra se suče pred nami... Suče se, da — namreč, ko je končana, bi Wilde pričel lahko hkrati pisati kar tri nove: o treh srečnih parčkih, ki so se po treh aktih dobili. Ecco.

Wildeovi prebliski

0 umetnosti:

Nobena umetnost ne prinaša koristi.

(Slika Doriana Greya.)

*

Resnična tajna življenja je v iskanju lepote.

(Slika Doriana Greya.)

*

Laž in pesnikovanje sta umetnosti, ki sta si, kakor je dejal že Platon, sorodni. Zahtevata največjo vestnost in nesebično ljubezen.
(O propasti laži.)

Umetnost moreš sovražiti na dva načina: prvič, da jo sovražiš, drugič, da jo ljubiš v mejah razuma. (Kritika kot umetnost.)

Pri stvareh velike važnosti gre za slog, ne pa za resničnost.
(Bunbury.)

*

Kakšna razlika je med žurnalizmom in literaturo? — Žurnalista ni mogoče čitati, literatura se pa ne čita.

*

Klasiki so pisatelji, o katerih vsakdo govori, čita jih pa nihče.
(Razgovori z R. Sherardom.)

*

Glasba je najpopolnejši tip umetnosti. Muzika ne izda nikoli svoje poslednje skrivnosti. (Kritika kot umetnost.)

*

Ako knjiga ne prenese, da jo čitamo vedno in vedno znova, sploh nima zmisla, da jo čitamo. (Propast laži.)

Kritika.

Kritik je človek, ki nam prikaže umetnino v neki novi obliki. Kdor pa uporablja nov način, je kritik in tvorec istočasno.
(Kritika kot umetnost.)

*

Najvišja, kakor tudi najnižja forma kritike je neke vrste autobiografija. (Dorian Grey.)

*

Kritikom očitajo včasih, da ne čitajo knjig, o katerih morajo poročati. Tega tudi ne delajo, ali vsaj smeli ne bi. Ako bi to počeli, bi postali sovražniki človeštva. Da se oceni vrednost vina, ni potrebno popiti vsega soda. Prav tako se lahko tekom pol ure ugotovi, če je knjiga kaj prida ali ne. Tistemu, ki ima zmisel za formo, za-
došča deset minut. (Kritika kot umetnost.)

O človeku.

Tajna ljubezni je večja od tajne smrti. (Saloma.)

*

Kakšen krik uganjajo ljudje radi zvestobe. Celó v ljubezni predstavlja samo problem psihologije. Z našo voljo nima nič skupnega. Mladi bi bili radi zvesti, pa ne morejo — stari bi hoteli biti nezvesti, pa tudi ne morejo. Več se o tem ne da povedati.
(Dorian Grey.)

*

Vedno prijazen je človek samo do onih, do katerih mu ni nič!
(Dorian Grey.)

*

Jaz zares nisem ciničen, samo izkušnje imam. In to je približno isto. (Lorda Arturja Savilla zločin.)

*

Izkušnja! To ime nadevajo ljudje svojim napakam. (Vera.)

*

Preprost človeški razum ima lahko sleherni človek. Predpogoj je seveda pomanjkanje fantazije. (Blagородna raketa.)

*

Družba.

Večina mož in žensk je prisiljena igrati vloge, ki jim ne leže. Naši Gildesterni igrajo Hamleta in naš Hamlet se mora šaliti kot princ Heinz. Svet je oder — le vloge so slabo razdeljene. (Lorda Arturja Savilla zločin.)

*

Vsak vtis, ki ga napravimo, nam rodi sovražnika. Da si popularen, je treba biti povprečen. (Dorian Grey.)

*

Smešno je deliti ljudi na dobre in slabe. Ljudje so ali privlačni, ali pa dolgočasni. (Pahljača lady Windermere.)

*

Morala.

Moraličnih ali nemoraličnih knjig ni. Knjige so le dobro ali slabo napisane. Drugega nič. (Dorian Grey.)

*

Morala je poslednje zatočišče ljudem, ki ne zapopadejo lepote. (Resnica mask.)

*

Najstrašnejše na svetu je dolgočasje. To je greh, za katerega ni odpuščanja. (Dorian Grey.)

*

Edina razlika med svetnikom in grešnikom je, da ima vsak svetnik preteklost in vsak grešnik bodočnost. (Žena brez pomena.)

*

Med spoli.

Med možem in ženo prijateljstvo ni možno. Možne so strasti, sovražstvo, oboževanje, ljubezen — samo prijateljstvo ne. (Pahljača lady Windermere.)

*

Ženske ne razorožite s komplimentom — moža vselej. V tem je razlika med spoli. (Idealni soprog.)

*

Moški se poroče iz utrujenosti, ženske iz radovednosti — vsi pa so potem silno razočarani. (Dorian Grey in Žena brez pomena.)

*

Dvajset let romantike napravi iz žene razvalino — a dvajset let zakona jo naredi skoraj za javno poslopje.

(Žena brez pomena.)

*

Sreča poročenega moža zavisi od ljudi, s katerimi se ni poročil.

(Žena brez pomena.)

*

Življenje.

Resnica ni več resnica, če veruje vanjo več kot en sam človek.

(Izreki za zrelo mladino.)

*

Vsak vpliv je slab — najslabši pa so dobri vplivi.

(Žena brez pomena.)

*

Dolžnost je to, kar zahtevamo od drugih, a česar sami ne delamo.

*

Rahločutna oseba je ona oseba, ki stopa drugim na noge, ker ima sama kurja očesa.

(Blagorodna raketa.)

*

Ni ga greha — razen neumnosti. (Kritika kot umetnost.)

Zagrebska gledališka kritika in domači igralci

Zadnje čase se je pri nas, zlasti v manj pomembnih revijah (Modra ptica, Drama), zelo nečedno razpasla ohola razvada prikazovati večino naših dramskih izvedb in izvajalcev (igralcev in režiserjev) v čim klavernejši in čim negativnejši luči. Ne glede na to, da se ljubiteljskim poročevalcem — kljub vsemu mukopolnemu prizadevanju — nikakor ne posreči vzbuditi dojma resnega gledališkega znanja in strokovnega, kaj šele umetnostnega kriterija, je vendarle treba s priznanjem ugotoviti naravnost ganljivo prizadevnost, s katero skuša tovrstna »kritika« ohraniti starodavno tradicijo v smislu gojitve najkrasnejše slovenske lastnosti, tako zvanega »medsebojnega trganja na domačih tleh«. Čeprav bi utegnila podrobnejša preiskava teh in podobnih kritik razgaliti neusmiljeno mnogo kvasanja brez prave vsebine, razbliniti prenekatero navidezno brihtno trditev v polonijsko ja-

love »besede, besede, besede«, se začasno vendarle omejujemo zgolj na objavo navedene zagrebške kritike, ki dovolj jasno in nedvoumno razodeva bistveno razliko v mentaliteti zagrebške kritike in ljubljanske. Ker je članek tudi sicer zelo zanimiv in poučen, ga prinašamo izvirno, v celoti in dobesedno.

GOSTOVANJE LIANE HAID.

Die Prinzessin auf der Leiter. — Lustspiel-Operette nach Verneuil von Robert Blum, Musik von Ralph Benatzky.

Zagreb, 28. marca.

Za prvo gostovanje Liane Haid i ostalih članova bečkog Josefstädtertheatra (među ostalim poznatijih filmskih glumaca Felixa Bressarta i Oscara Karlweisa) palo je na blagajni oko 44.000 dinara. Repriza će vjerojatno biti jednako posjećena i našem kazalištu po odbitku honorara gostima i ostalih troškova ostat će, kažu poslovni ljudi, sigurno preko 25.000 čistoga. Toliko mali teater obično ne zasluži niti kroz deset dana. I tko još onda može biti protivnik takvih gostovanja, pogotovo kad se uzme u obzir nezavidna financijska situacija našega teatra? Čistunci-poklonici Talijini mogu se zgražavati nad dekadansom ukusa publike, činjenice se zato ne mijenjaju.

A šta bi još bilo, da je mjesto filmskih starova došao kakvi varijete? Malo kazalište vjerojatno bilo bi rasprodano za deset dana unaprijed. Može se filozofirati nad tom pojavom da ipak ne caruje svijetom um nego glupost, tužno je, ali istinito, da će na pr. ansambl dresiranih pasa više privlačiti mase nego Shakespeare. Ali »pecunia non olet« — eto i Nobelova zaklada, kojom se nagradjuju borci za mir i humanitarnost nastala je od kapitala stečenog fabrikacijom eksploziva. Život je splet najvećih protivština.

*

Oko 1800 Zagrepčana dolazi kroz dvije večeri u Mali Teater u Frankopanskoj ulici da vidi u prvom redu Lianu Haid. A sigurno ih ima 40.000 koji bi je želeli vidjeti. Filmska slava je rentabilna — smije diktirati cijene, smije tražiti (a i dobiti) veće cijene nego na pr. Moissi ili hudožestveni teater.

Onima, kojima je privredna kriza onemogućila, da vide živu Lianu Haid namijenjeni su ovi retci.

Neka ne budu tužni — sretniji su, da je nijesu vidjeli, ostali su bogatiji za jednu iluziju. (Poznato je pak da su iluzije najveće dobro čovjeka.) Ljepša i zanimljivija je Liane Haid na filmskom platnu nego na pozornici. Da, ima autentičnu plavu kosu (moguće joj je superoksid samo skladio nijansu). Ima zbilja krasne zube, remek djelo konzervatorne sposobnosti dentističkoga umijeća. Kad se nasmije, zaista joj se javljau šarmantno-bezaslede jamice (te su autentične, kozmetička kirurgija ne bi tu mogla pomoći). Lijep je broj godina već prošao, sigurno podrug decenija otkad je Liane Haid zanosila srca šiparica (bez obzira na broj godina) kao Lady Hamil-

ton, nesretna ljubav lorda Nelsona, ali gimnastika, higijena i kozmetika prilično su sačuvali vitkost i mladenaštvo njezine pojave; samo katkad je u protivščini sa cijelom pojavom naivno lutkasto lice glumičino.

Zna glumiti. Zna svoju »meštiju«. Nije to naravski gluma, koja gori ognjem stvaralaštva. Proračunana je svaka gesta, svaki pogled krupnih očiju (krupnoća i izražajnost još su im pojačani uzornim maskiranjem i šminkom), svaki korak na pozornici. Odmjerena je nijansa svakog tona. Kod svakog trenutka te glume može se ocijeniti koliko je tu utrošeno vježbe, discipline. Ne, budimo sasvim iskreni: to predstavljanje bliže je pelivanstvu nego glumačkoj umjetnosti: rezultat je to u prvom redu teške rabote.

Pouka slijedi iz toga: i s malo talenta, ali s velikom energijom, disciplinanošću i poznavanjem tehnike glume moguće je takodjer postići zamjerne rezultate. Ima kod nas glumaca, koji su nesumnjivo nadareniji od tih svojih bečkih filmskih kolega: treba im samo proširiti znanje, sapatiti disciplinu i dati vremena za pokus.

Za poklonike slavnog ton-filmskog stara Liane Haid bilo je sinoć jamačno malo razočaranje kad su morali konstatirati, da Liane Haid ne može pjevati. Glas joj je više nego skroman. Ali u vrijeme prelaza od nijemog filma u ton film dobri pjevački pedagogi jamačno su zajedno s umjetnicom utrošili divovski trud da je nauče pjevati. Naša Nada Babić (koja je takodjer nastupala u »pjevanim komedijama«) ima više glasa, jednako kao i svi ostali partneri Liane Haid. Naravski ton-filmska tehnika te glasiće može pretvoriti u zvučan ton. Mnogima će sinoćnjim posjetiocima odsele još više imponirati tehničke tekovine tonfilma (manje sami tonfilmski pjevači).

Mala senzacija bile su sinoć za ženski dio publike (taj bijaše u većini) umjetičine toalete. Filmska diva zaista je uzoran manequin.

Što vrijedi za Lianu Haid u umjetničkom pogledu — vrijedi isto i za njezine partnere. Oscar Karlweis je čak izvrstan salonski komičar i dobar chansonnier. Felix Bressart naravski izazivao je salve smijeha. Mnogo sjeća na Cilića. Ali i kod njega rutina i proračunost efekata nadmašuje unutarnju vrijednost njegove glume. Barem u jučerašnjem komadu. Za tim komedijanjem nije bilo niti jednog tona ljudkosti, tu mu je Cilić superiorniji.

Izvršni su bili manje renomirani Hans Unterreich i Hortense Raky. Prava glumačka krv, koja se sasvim izivljuje na pozornici.

Komad je poznat zagrebačkoj publici od prijašnjih sezona, kad je prikazivan s našim operetnim ansamblom pod naslovom »Moja sestra i ja«. Francuska komedija koja je prošla kroz bečki filmsko-operetni laboratorij. Svakako taj komad može postići prvo mjesto u natječaju gluposti.

Kazalište krcato. Na ulazu je bilo mnogo zbrke — većina publike nije mogla pogoditi pravi ulaz našavši se prviput u depandans našega hrama Talije. Čast toj publici — i ona je jednom dala, makar indirektno, svoj obol za zagrebačko kazalište. jh

(Jutarnji list 29. III. 1935.)

Razpis poletnega abonmaja

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani razpisuje poletni abonma, ki se bo odigral v času od 1. aprila do 28. junija 1935. Poletni abonma velja za 6 dramskih in 6 operetnih predstav. Uvrsti se v že obstoječi celoletni abonma reda C. Priglasje sprejema blagajna gledališke uprave v posloplju dramskega gledališča ob delavnikih od 9. do 12. in od 15. do 17. ure.

Repertoar bo obsegal dela: v drami: Kreft: Malomeščani, Vombergar: Zlato tele, Hoffmanstal: Oedipus, Shakespeare: Beneški trgovec, D Arx: Izdaja pri Novari, Wilde: Bunbury. — V operi: Koczalsky: Zembrud, Stravinski: Petruška (balet), Gounod: Faust, De Falla: Vida breve, Puccini: Madame Butterfly, Suppée: Boceaccio.

Poletni abonma se bo plačeval v treh zaporednih mesečnih obrokih: 1. obrok pri vpisu, 2. obrok 1. maja in 3. obrok 1. junija 1935.

Obroki so: za ložo v parterju in v I. redu štev. 1—5 po 212 Din, za ložo v I. redu štev. 6 do 9 po 256 Din, za parterni sedež I. vrste 64 Din, II.—III. vrste 45 Din, IV.—VI. vrste 52 Din, VII.—IX. vrste 48 Din, X.—XI. vrste 40 Din; za balkonski sedež I. vrste 39 Din, II. vrste 32 Din, III. vrste 27 Din; za galerijski sedež I. vrste 24 Din, II.—III. vrste 20 Din, IV.—V. vrste 16 Din.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani opozarja na izredno nizko ceno in plačilno ugodnost poletnega abonmaja, ki omogoči pač vsakomur stalen obisk gledaliških predstav. Zato vabi k mnogoštevilnemu podpisu.

Dvoje izvirnih novosti na dramskem sporedu

Tekom meseca aprila bo uprizorilo Narodno gledališče dvoje izvirnih novosti, in sicer Kreftovo komedijo »Malomeščani« ter Vombergarjevo veseloigro »Zlato tele«. Oba avtorja sta znana po uspehih »Celjskih grofov« in »Vode« in prepričani smo, da bosta tudi obe novi deli vzbudili mnogo zanimanja in zasluženega priznanja.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Zupančič. Urednik: Ciril Debevec. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

Kolinska

CIKORIJA

KOLINSKA
CIKORIJA

je naš

pravi

d o m a č i
i z d e l e k

Priporoča se Vam

»SLAVIJA«

Jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani

za zavarovanje

proti oškodovanju vsled požara, eksplozije, kraje, toče, nesreč itd.
na zgradbah, opremi, tvornicah, avtomobilih kot tudi na lastnem
telesu in življenju

Podružnice: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: Ljubljana, Gosposka ulica 12

Telefon števil. 2176 in 2276

BUNBURY

Trivijalna komedija za resne ljudi v treh delih. Spisal Oskar Wilde, Prevel Fran Albrecht.

Režiser: prof. O. Šest.

John Worthing	Jan
Algernon Moncrieff	Sancin
Rev. Canon Chasuble	Lipah
Merriman, hišnik	Pianecki
Lane, sluga	Potokar
Lady Bracknell	Marija Vera
Hon. Gwendolen Fairfax, njena	S. Lojkova
Cecily Cardew	A. Levarjeva
Miss Prism, vzgojiteljica	Nablocka

Prvo dejanje: Stanovanje Algernona Moncrieffa na Half-Moon Street. — Drugo dejanje: Vrt pri dvoreu v Wooltonu. — Tretje dejanje: Salon dvorca v Wooltonu.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 28—
„ II. - III. vrste	26—
„ IV. - VI. „	24—
„ VII. - IX. „	22—
„ X. - XI. „	20—
„ XII. - XIII. „	18—

Lože v parteru
„ v I. red
„ balkonski
Dodatni ložni sed

(sobe) Din 100—
(sobe) „ 100—
(sobe) „ 70—
parterju „ 20—
„ reda „ 20—
balkonski „ 15—

Začetek ob 20.

Konec po pol 23.

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 20—
„ II. „	16—
Galerija: „ I. „	14—
„ II. „	12—
„ III. „	10—
Galerijsko stojšče	2 50
Dijaško stojšče	5—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure. Predpisana taksa za ponovno vstop je vračunana v cenah.

D

„V. BIZJAK“

dvorni dobavitelj

keksi in biskviti

SO

prvovrstni!